

การฝึกสอนเด็กให้รับมือกับเหตุการณ์รุนแรง

ศ.คลินิก พญ.วิந்தดา ปิยะศิลป์
สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี

ความก้าวร้าว รุนแรงเป็นธรรมชาติของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด ลำคัญอยู่ที่คนเราต้องคุมความรุนแรงออกมาสำคัญให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ความรุนแรงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ทุกคน ซึ่งทุกคนต้องเข้าใจว่ามีโอกาสกระทำรุนแรงแก่ผู้อื่นได้ทั้งด้านการพูด และการกระทำโดยจะเกี่ยวกับความปกติหรือผิดปกติในจิตใจก็ได้

ดังนั้น เมื่อความก้าวร้าวรุนแรงเป็นธรรมชาติของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดแต่การฝึกที่จะคุมความก้าวร้าวมิให้แสดงความรุนแรงออกมา จึงมีความสำคัญมากกว่า ความรุนแรงในสังคมที่มีมานานส่วนใหญ่มักเกิดในกลุ่มชนเล็กๆบางกลุ่มจนทำให้เราอาจจะละเลยไม่ใส่ใจ แต่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ตัวอย่างจากเหตุการณ์รุนแรงในโรงเรียน ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เหตุการณ์หมู่ป่าติดในถ้ำ รวมทั้งเหตุการณ์กราดกราดยิงที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่พวกเราคงต้องหันกลับมาพิจารณาวิธีการเลี้ยงและสอนลูกให้อยู่ได้ในทุกสถานการณ์ โดยฝึกควบคุมตัวเอง คุมความก้าวร้าวของตนเอง สร้างภูมิคุ้มกันในการรับมือ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ได้ มีวิธีเอาตัวรอดจากเผชิญเหตุการณ์กราดยิง ของActive Shooter

ThaiArmedForce.comและกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐได้ออกคำแนะนำมาให้ประชาชนรับมือว่าจะทำตัวอย่างไรถึงจะรอดวิธีเอาตัวรอดจากเหตุการณ์กราดยิงการ ดังนี้

ก่อนเกิดเหตุ

ฝึกหัดวางแผนในสถานการณ์ต่างๆ

วางแผนกับครอบครัวหรือในโรงเรียน ทำให้แน่ใจว่าทุกคนรู้แผน รู้ว่าตัวเองจะต้องทำอย่างไร ทำอย่างไรถ้าพบกับผู้กราดยิง

พยายามมองหาทางออกที่ใกล้ที่สุดสองทางออกในทุกๆที่ที่ผ่านไป วางแผนหนีไวในใจและมองหาสถานที่ที่อาจใช้เป็นที่พักตัวได้ในทุกที่ที่คุณไป

อย่าคาดสติปัญญาฉบับเพลิงเพราะจะทำให้คนยิ่งแตกตื่นและตกเป็นเป้าโจมตีได้ง่าย แต่ให้ตะโกนคำว่า ปีน หรือมือปีนแทน

ทำความเข้าใจแผนสำหรับคนพิการหรือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ

ขณะเกิดเหตุ

1.หนี

- การหนีจากผู้ก่อเหตุกราดยิง (Active Shooter) คือ ความเร็วตัวสูงสุด
- ทั้งสัมภาระส่วนตัว ทั้งคนอื่น และหน้อย่างเดียว จะช่วยผู้อื่นหนีด้วยถ้าเป็นไปได้
- หนีไปทางออกที่ใกล้ที่สุดและไม่มีผู้ก่อเหตุ เช่น ทางออกฉุกเฉิน หน้าต่าง และอย่าใช้ลิฟต์
- ถ้าถูกผู้ก่อเหตุพบ ให้วิ่งซิกแซก และหลบหาที่กำบังเป็นระยะ อาจเป็นเสา กำแพง หรือวัตถุที่แข็งแรงแข็งแรงและป้องกันไม่ให้ใครก็ตามที่จะเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดเหตุกราดยิง

โทรแจ้งเหตุ 1669 เมื่อคุณปลอดภัย และอธิบายรูปลักษณะ สถานที่ และอาวุธที่มีผู้ใช้กราดยิง

2. ซ่อน

- หลบซ่อนในห้องที่แข็งแรงและหาสิ่งของขนาดใหญ่มาปิดกั้นทางเข้าออก ล็อคประตู ปิดม่านบังสายตา และปิดไฟ หากไม่มีทางเลือก ให้หลบในตู้ที่มิดชิด หรือ ใต้โต๊ะ
- กระจายกันซ่อนเพื่อให้ผู้กราดยิงก่อเหตุยากขึ้น
- อยู่ให้เงียบที่สุด ปิดเสียงเครื่องมือการสื่อสาร โทรศัพท์ ปิดการสั่น จนกว่าตำรวจจะให้สัญญาณว่าปลอดภัย
- พยายามสื่อสารกับตำรวจอย่างเงียบ ๆ ใช้ SMS หรือพิมพ์หรือติดต่อ 191 เพื่อแจ้งเหตุ แต่ห้ามแชร์โซเชียลที่หลบซ่อนลงในสื่อสาธารณะ เพราะจะทำให้คนร้ายรู้ที่อยู่เราได้
- สถานที่ซ่อนควรจะอยู่นอกสายตาผู้กราดยิงและมีอะไรป้องกันถ้าผู้กราดยิงยิงมาทางคุณ
- ถ้ามีคนบาดเจ็บขอความช่วยเหลือคุณต้องแน่ใจว่าผู้ก่อเหตุไม่ได้อยู่ในบริเวณนั้น ก่อนที่จะเปิดประตูให้ผู้บาดเจ็บเข้ามาหลบภัยแล้วจึงไปช่วยเหลือผู้บาดเจ็บอื่น

3. สู้ ถ้าเป็นทางเลือกสุดท้ายจริง ๆ

- ทำจริงจั่งและรุนแรงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ผู้กราดยิงบาดเจ็บมากที่สุด
- หาพวก หาอาวุธเท่าที่หาได้ ให้ใช้ของที่แข็งแรงข้างใส่คนร้ายหรือตีหรือพุ่งเข้าซาร์จ เมื่อคนร้ายกำลังเปลี่ยนกระสุน โดยเน้นทำให้คนร้ายล้มลง ใช้ได้ทั้งมีด กรรไกร ค้อน แก้ว

หลังเหตุการณ์

- หากมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาช่วยเหลือให้ชูมือเปล่าทั้งสองข้างให้สูงเพื่อป้องกันการเข้าใจสับสนกับผู้ก่อเหตุ ชูมือให้เห็นชัด ๆ
- ต้องเข้าใจว่าหน้าที่แรกของตำรวจคือการระงับเหตุ ตำรวจอาจเดินผ่านผู้บาดเจ็บไปโดยไม่ได้ช่วยเหลือ ตำรวจจะมาพร้อมอาวุธปืน หรืออุปกรณ์อื่น เช่น สเปรย์พริกไทยหรือแก๊สน้ำตาเพื่อควบคุมสถานการณ์ซึ่งอาจตะโกนสั่งและอาจผลักคนที่ยืนอยู่ในนอนลงกับพื้น ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของทุกคนให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตำรวจอย่างเคร่งครัดและอพยพไปทางทิศทางที่ตำรวจเดินผ่านมายกเว้นตำรวจจะสั่งให้ทำอย่างอื่น
- ใส่ใจกับตัวเองก่อน
- ถ้ามีผู้บาดเจ็บให้ปฐมพยาบาลเบื้องต้น ได้ด้วยการหาผ้ามากดปิดแผลเพื่อลดการเสียเลือดหรือหาสายรัดมารัดไม่ให้เสียเลือดระหว่างรอหน่วยกู้ภัย พยายามให้ผู้บาดเจ็บนอนหงายถ้าเขาหมดสติ พยายามให้ความอบอุ่นต่อร่างกาย
- พิจารณาหาผู้เชี่ยวชาญในการช่วยให้ตัวคุณและครอบครัวผ่านช่วงเวลาร้ายแรงนี้ไปได้ โดยอาจปรึกษาจิตแพทย์หลังจากนี้

ผลลัพธ์จากการเลี้ยงดูและการเรียนรู้จากสังคม

ตามตำราอาชญาวิทยา ซึ่งเป็นสหวิทยาการ ใช้มุมมองหลาย ๆ ศาสตร์ร่วมกัน โดยพบว่าเมื่อมีมูลเหตุจูงใจและเข้าถึงโอกาสในการลงมือทำจึงทำให้เกิดความรุนแรงได้ง่าย กรณีศึกษาการกราดยิงในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกมากกว่า 30 ปี พบว่า คนที่มีลักษณะกระทำผิด มักจะเป็นคน

- 1.เป็นคนเก็บตัว โดดเดี่ยว ไม่สูงส่งกับใคร เป็นคนเก็บกด
- 2.ถูกกระทำในวัยเด็ก ทั้งจากโรงเรียน ครอบครัว ที่ทำงานเกิดความกดดัน ความเกลียด
- 3.อยู่กับความรุนแรงมาโดยตลอด
- 4.เรียนรู้จากเหตุการณ์ความรุนแรง ส่วนโอกาส เช่นการเข้าถึงอาวุธ เป็นต้น

การเลี้ยงดูส่งผลต่อการเรียนรู้และการแสดงออกของเด็กและวัยรุ่น การเลี้ยงดูและฝึกฝนที่ดีจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ในการควบคุมตัวเอง คุมความก้าวร้าวของตนเองได้ ทนทานต่อความเครียด รับมือ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และเด็กบางคนยังสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้อีกด้วยทั้งนี้ขึ้นกับคุณภาพการฝึกสอนในชีวิตที่ผ่านมา

เทคนิคฝึกให้เด็กและวัยรุ่นให้คิดแก้ปัญหา

กรณีเจอกับเหตุการณ์ร้าย การสอนโดยการบอกเล่าข้อมูลเพื่อให้เด็กจดจำและนำไปใช้ในกรณี ที่เจอกับเหตุการณ์ร้าย อาจได้ผลน้อยกว่าการที่เด็กเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงแต่ก็ทำให้เจ็บปวดทางจิตใจไปนาน

ดังนั้น การฝึกสอนที่ดี สมควรที่จะให้เด็กได้คิดวิเคราะห์และเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง ยกตัวอย่าง 2 กรณี

A. ในกรณีกราดยิงในห้างสรรพสินค้าหรือในโรงเรียน

การเรียนการสอนควรให้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดขบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดของกัน และกัน เกิดการถกเถียงด้วยเหตุผล ยกตัวอย่างวิธีการฝึกสอนเด็ก

1. เรียนรู้จากผู้อื่น มอบงานให้เด็กไปสอบถามคน 50 คนว่าถ้าเจอสถานการณ์กราดยิงที่โคราช หรือในโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ นั้นควรทำอะไรก่อนหลัง
2. นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่ม และวิเคราะห์ความเป็นไปได้
3. ตั้งสมมติฐานของเด็กแต่ละคน โดยให้มีอิสระที่จะเลือกวิธีการด้วยตัวเอง ซึ่งในกลุ่มอาจ แตกต่าง
4. ลงมือทดสอบผ่านสถานการณ์จำลองหรือให้เล่นสมมติสถานการณ์
5. สรุปสิ่งที่เรียนรู้ และสรุปวิธีการที่น่าจะต้องทำในช่วงก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ

B. การบริหารจัดการในกรณีเหตุการณ์ Covid-19

หลังจากควบคุมโรคได้ระดับหนึ่งและเปิดโรงเรียนตามปกติ การเรียนการสอนควรให้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดขบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดของกันและกัน เกิดการถกเถียงด้วยเหตุผล วิธีการ ดังนี้

1. เรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนและผู้อื่น ว่า เมื่อเจอสถานการณ์Covid-19ระบาด นั้นควรทำอะไรดี ขณะปิดเทอม เปิดเทอมและถ้าเปิดเทอมแล้วพบว่ามีโรคระบาดเพิ่มขึ้นต้องปิดโรงเรียนอีกครั้ง และมอบงานให้เด็กไปสอบถามผู้ใหญ่อีก 50 คน
2. นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่ม แบ่งตามช่วงเวลาปิดเทอม เปิดเทอมและปิดโรงเรียนอีกครั้งหลังพบว่า มีโรคระบาดเพิ่มขึ้นและวิเคราะห์ความเป็นไปได้

3. ตั้งสมมติฐานของเด็กแต่ละคน โดยมีอิสระที่จะเลือกวิธีการด้วยตัวเอง ซึ่งในกลุ่มอาจแตกต่างกัน
4. ลงมือทดสอบผ่านสถานการณ์จำลอง หรือให้เล่นสมมติสถานการณ์
5. สรุปสิ่งที่เรียนรู้ และสรุปวิธีการที่น่าจะต้องทำในแต่ละช่วงเวลา

เอกสารอ่านเพิ่มเติม

1. ThaiArmedForce.com
2. แดงการกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐ เรื่อง การรับมือกับเหตุการณ์รุนแรง